

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ ЗА КУЛТУРАТА И НАУКАТА

Борис Спасов

Когато поради службата, която изпълнявах в Министерския съвет, бях в близък контакт с Георги Димитров, аз не мислех, че ще дойде време да разказвам спомени за него. Тогава не водех дневник, не записвах разговорите си с този велик човек, не събирах бележките, които той често ми изпращаше, или документите, върху които неговата ръка оставяше следа. По него време в Министерския съвет се работеше от ранна сутрин до късна вечер, аз бях твърде много зает с тази работа и пропуснах да направя това, което някога Екерман беше направил, намирайки се до Гьоте. Но и без дневници и записки споменът за Георги Димитров е винаги свеж и релефен в съзнанието ми.

Георги Димитров е велик революционер и трибун, партиен и държавен ръководител от социалистически тип, ръководител на международното комунистическо движение. За него мнозина са говорили и разказвали спомени. Искам и аз да припомня само някои неща, които показват неговото отношение към културата и науката.

Известно е, че Георги Димитров отдаваше голямо значение на културното развитие на народа. Нали той защити, и то така блестящо, нашата национална култура в забележителното си защитно слово на процеса в Лайпциг. Нали на него принадлежат думите, че в областта на културата няма пълноценни и непълноценни народи. Георги Димитров беше човек с изключително голяма култура. Познаваше всички значителни произведения на световната литература, познаваше и ценеше нашите писатели и други културни дейци. В разговори, които излизаха извън служебната сфера, Георги Димитров ми е говорил за Иван Вазов и ми даваше за пример неговото трудолюбие, високостепенността, която той е проявявал към себе си в процеса на своето творчество. Като печатарски работник Георги Димитров е имал възможност да избира за отпечатване и стихове на Вазов. Във връзка с това той разказваше колко пъти Вазов е преработвал, дори и на коректура, своите произведения, за да ги подобри. По този повод Георги Димитров ми даваше за пример работата на Иван Вазов и ме съветваше да постъпвам като него, да не се задоволявам с първата редакция на написания текст, да внасям поправки в него, да зачерквам и пак да пиша, докато се постигне най-доброто. За съжаление темпото на нашия живот много рядко ми даваше възможност да следвам този хубав съвет.

Георги Димитров ценеше и съвременните нему живи представители на нашата култура. По негово предложение бяха създадени званията народен и заслужил деятел на изкуствата и културата и под негово председателство Министерският съвет присъди за първи път тези звания на видни представители на нашата култура.

За Георги Димитров трябва да се отбележи и това, че макар 22 години да не беше стъпвал на българска земя и да бе живял през това време в други страни — Съветския съюз, Германия, Австрия и другаде, когато се завърна у нас, той говореше на прекрасен български език, без да употребява ненужни чуждици. Звучно и богато слово, чисто българско, с познаване на българския словоред, на културата на родната реч — това характеризираше неговите изказвания, доклади и статии. Той познаваше много добре и българския правопис. Неговото око на дългогодишен печатарски работник не пропускаше нито една печатна и стилна грешка, нито една машинописна грешка дори. Аз забелязах това още при първите си контакти с него и когато му поднасях за подпис някои документи, внимателно следях да не са допуснати такива грешки, тъй като той не ги търпеше. Обикновено Георги Димитров работеше с голям цветен молив и ръката му бързо шареше по написаните редове и веднага поправяше всяка неточност, всяка грешка.

Още в първите дни, след като пое ръководството на народното правителство, Георги Димитров внесе съществени подобрения в научната организация на работата на Министерския съвет. С оглед на това по негово предложение бяха извършени някои рационални структурни промени във вътрешната организация на правителството, като се създадоха 4 комитета. Когато Г. Димитров предложи новата структура на Министерския съвет, той се ръководеше от идеята правителството в неговия пленарен състав да решава основните, стратегическите въпроси, а въпросите от оперативен и текущ характер да бъдат решавани от съответните комитети.

Във връзка с усъвършенствуването на правителствената работа Георги Димитров приложи изцяло принципа на планоността. Приет беше както перспективен, така и текущ план за дейността на Министерския съвет, което улесни значително и подобри съществено неговата работа. Георги Димитров държеше много на предвидителната и добра подготовка за проекторешенията, които се внасяха за обсъждане на заседанията на правителството и неговите комитети. Едновременно с това той наблюдаваше и на въпроса за своевременната и системна проверка на изпълнението на взетите решения. Обикновено информация за изпълнението на съответното решение той черпеше от този, който е извършил проверката.

За да осигури по-пълно внедряване на научния подход при решаването на въпросите, свързани с управлението на страната, Георги Димитров използваше широко нашия научен потенциал, съветваше се с научни работници и други специалисти. Известно е, че той е възлагал отговорни държавни мисии в страната и в чужбина на редица видни научни дейци, като акад. Ораховац, акад. Г. Наджаков, проф. Нисим Меворах и др. В своите изказвания, доклади и статии Георги Димитров използваше широко научни аргументи. За тази цел той искаше справки от най-авторитетни специалисти.

В същото време той полагаше и големи грижи за научните работници, вземаше мерки, за да бъдат създадени благоприятни условия за тяхната научна работа и за личния им живот. По нареждане на Георги Димитров аз написах писмо-директива до Централния жилищен съд в София в смисъл, че не може да бъдат настанявани в домовете на академици, членове-кореспонденти и професори без тяхно съгласие наематели дори и в случаите, когато жилищната площ, ползувана от научния работник, е по-голяма от тази, която законът допуска. Това нареждане се спазваше най-строго от органите по жилищното настаняване.

Развитието на нашата наука и култура, както и развитието на цялото наше общество дължат извънредно много на гения на великия син на българския народ — Георги Димитров.